

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Projekt *START inkluzivního vzdělávání v Klášterci nad Ohří*, registrační číslo CZ.02.3.61/0.0/0.0/15_007/0000213, je spolufinancován v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání ze zdrojů Evropské unie a státního rozpočtu České republiky.

Průběžné hodnocení projektu START inkluzivního vzdělávání v Klášterci nad Ohří

Hodnocení projektu proběhlo koncem září 2018. Hodnocení se zúčastnilo celkem 100 osob a to 4 metodici jednotlivých škol a 3 metodici dobré praxe, dále pak 8 aktivizátorů, 4 speciální pedagogové pro logopedii, 12 specialistů pro předškolní přípravu, 23 pedagogů adaptačních programů, 40 pedagogů pro doučování a 6 speciálních pedagogů pro reedukaci.

Každá z osob měla ohodnotit pozitiva a negativa projektu jako takového, pozitiva a negativa své pozice či činnosti, kterou vykonávají a nakonec se měli vyjádřit, co celkově jim zapojení do projektu přineslo.

Pokud se podíváme na hodnocení jednotlivých pozic, tak **metodici** jednohlasně na projektu kladně vnímají samotnou pomoc dětem a individuální přístup k nim, dále většina kvitovala vybavení škol pomůckami, které přinášejí nové náměty, zapojení školních asistentů, další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) a především vzájemnou spolupráci, včetně spolupráce s neziskovými organizacemi. Jako negativum je s takto velkým projektem spojená administrativní zátěž.

Co se týče samotné pozice metodika, tak byla především kladně hodnocena vzájemná spolupráce, samotný preventivní přístup projektu, fakt, že vedou tým a učí se novým metodám práce. Co ztěžuje práci metodika, je neustálé vysvětlování a opakování postupů, časová náročnost a v některých případech i nemožnost ovlivnit chod projektu. Projekt jako takový přinesl metodikům lepší vzájemnou spolupráci, ať už uvnitř školy, či vůči okolím, uspokojení nad vlastním týmem a jak už bylo řečeno i výše, nové zkušenosti a znalosti.

Všichni **aktivizátoři** na projektu kladně hodnotí nové pomůcky, tři z nich pak dále spolupráci se školními asistenty, DVPP a realizaci adaptačních programů. Jako pozitivní věc dále vnímají projekt jako celek, přiblížení se dětem v individuální práci, podporu slabších žáků díky doučování, zvyšování kvality

výuky a předávání si zkušeností a s tím spojenou i lepší vzájemnou spoluprací. Negativním jevem projektu je opět vnímána administrativní zátěž, a že po skončení tohoto projektu není návaznost, zejm. v oblasti školních asistentů a doučování. Objevuje se problém i s nejasnými pravidly a podmínkami projektu, nedocenená práce a s tím spojené i nízké finanční ohodnocení. Aktivizátorům se na jejich pozici nejvíce líbí možnost motivovat, inspirovat a zapojovat své kolegy do procesu inovací. Lépe své kolegy poznali a zlepšila se tím vzájemná spolupráce i pedagogická práce směrem k dětem. Tři aktivizátoři na své pozici nevidí jakékoliv negativum, nicméně další tři přílišnou administrativní zátěž, včetně nutného objasňování cílů a sjednocení vzájemných požadavků, další dva pak nemožnost změnit nastavení projektu, např. finanční ohodnocení školních asistentů. Celkově jim zapojení do projektu přineslo uvědomění si potřeby inkluze, vnímají využitelnost nově vytvořeného systému podpory dětí, který lze využít i po skončení projektu. V neposlední řadě i získání nových zkušeností a dovedností, včetně schopnosti asertivního chování, které zmiňují dva aktivizátoři.

„Přála bych si zlepšení spolupráce s rodiči opatřených dětí a učitelkami, které se těmto dětem věnují nad rámec své běžné práce. Přece hlavně rodiče by měli mít zájem o to, jak bude jejich dítě připravené na zahájení školní docházky.“

„Zapojení do projektu mi přineslo radost z poznání, že naše vykonaná práce navíc nebyla marná, že jsme společně pomohli potřebným dětem: lépe mluvit, zprostředkovali více možností k získání více poznatků a dovedností. Umožnili jim tak lepší vstup do ZŠ.“

„Projekt mi pomohl v řídicí práci s kolektivem, který si svým zapojením uvědomil důležitost individuálního přístupu k dětem i při každodenním působení na děti.“

V mateřské škole působí 4 **speciální pedagogové pro logopedii**. Na projektu se jim líbí široký obsah podpory dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí a málo podnětného prostředí, především v rozvoji komunikace. Negativem je proto vnímáno krátké období projektu, neboť teprve nyní se objevují pokroky u prvních skupinek dětí. Pozitivem jejich pozice je včasné odhalení obtíží a v individuálním přístupu v nápravě řeči, při kterém se využijí i netradiční pomůcky, které byly získány z projektu. Je to také o osvětě mezi rodiči, kteří by pomoc pro dítě jinak nevyhledali, což se někdy projevuje také jako negativum. Rodiče ze sociálně znevýhodněného prostředí někdy nespolupracují v domácí přípravě a nedodržují dohodnuté termíny. Velkým problémem je také narůstající počet dětí se zmiňovanými vadami řeči a malý počet odborníků, kteří by pomohli. Projekt pomohl pedagogům v získání nových zkušeností a spokojenost z výsledku a posunu u dětí a u některých rodičů i uvědomění si vážnosti obtíží.

Další skupinou odborníků jsou **specialisté pro předškolní přípravu**. Ti vidí výhodu projektu opět v individuálním přístupu k dětem s cílem vyrovnat

překážky ve vzdělání a přípravě pro vstup do základní školy. Negativem je opět několikrát zmiňovaná rozsáhlá administrativa, ale především krátkodobost projektu. Bylo by vhodné další pokračování či původní rozložení na delší období. Objevuje se fakt, že po skončení projektu bude ukončena i práce školních asistentů, kteří velmi pomáhají s prací především malých dětí. Pozitivem práce specialistů je pomoc dětem při odbourávání nedostatků ve vzdělání a podpoře jejich sebevědomí i s pomocí velkého množství pomůcek z různých oblastí. Negativem je velké množství dětí, které individuální péči potřebují, a není v jejich moci se věnovat všem, nebo i nedůsledná docházka a špatná spolupráce ze strany rodičů. Největším přínosem zapojení do projektu je jiný pohled na děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, lepší poznání, pochopení problémů a o to větší radost z jejich úspěchu a dalšího posunu. Ale projekt přinesl i možnost zapojení širšího okolí, vzájemnou spolupráci a využití získaných znalostí a zkušeností v praxi.

„Přes veškerou moji snahu nebylo možné pomoci a zajistit posun u dětí s absencí docházky do MŠ.“

„Tento projekt umožňuje dětem vyrovnat jejich konkrétní problémy a usnadnit jim tak zapojení do běžného života.“

„Mohla jsem být nápomocná dětem, které to potřebují. Měla jsem možnost pracovat s malou skupinkou dětí a věnovat se jim i individuálně.“

Na každé základní škole působí dva **speciální pedagogové pro reedukaci**. Všem se na projektu líbí jeho celkový přínos, to znamená zakoupení pomůcek pro určitou oblast vzdělávání, rozšíření vědomostí díky DVPP, individuální přístup k dětem a celkovém zkvalitnění výuky. Polovina z nich negativa nevidí, ostatní zmiňují administrativní a časovou náročnost. Na své práci kladně hodnotí možnost spolupráce s rodiči při reedukaci řeči, možnost praktických ukázek a nápomoci dětem. Naopak někteří zase zmiňují špatnou spolupráci s rodiči, jejich nepravděpodobnou docházku či nedostatečnou domácí přípravu. Osobní zapojení do projektu pedagogům přineslo spokojenost dětí a rodičů z dobrých výsledků společné práce.

První z velkých skupin pedagogů, kteří působí v projektu START inkluzivního vzdělávání v Klášterci nad Ohří, jsou **pedagogové adaptačních programů**. Co se týká pedagogů ze základních škol, tak ti jednohlasně vidí pozitivum projektu ve snadnějším a rychlejším adaptování dětí na školu, na nový kolektiv. Kolegové z mateřských škol vnímají projekt jako celek, to znamená nákup pomůcek, DVPP v místě bydliště a netradiční způsoby setkávání s dětmi a rodiči. Mají možnost rozvíjet spolupráci s rodiči a zapojovat je do dění školy. Pozitivum adaptačních programů vnímá 18 pedagogů, díky společnému setkávání s rodiči při různých akcích, je rozvíjen vzájemný vztah, který je důležitý jak pro děti, a to nejen ze sociálně znevýhodněného prostředí, ale i pro rodiče a potažmo i pro školu

samotnou. Pokud budeme mluvit o negativech projektu a adaptačních programech, tak více jak polovina nevidí jakékoliv negativum. U zbylých se objevuje administrativní náročnost, u projektu pak nesmyslnost některého DVPP a u samotných adaptačních programů se pedagogové potýkali s častým nezájmem rodičů se těchto akcí účastnit. Při hodnocení přínosu projektu pro ně osobně všichni sdělují, že je to zejména poznání dětí, to znamená poznání jejich osobností i mimo přímé vzdělávání, odhalování jejich osobních zájmů a schopností a díky DVPP i prohloubení si znalostí a získávání nových zkušeností.

„Rodiče mohou porovnat vývoj svého dítěte, konzultovat zkušenosti a vzájemně se podpořit.“

„Děti ze sociálně slabšího prostředí poznají a prožijí místa, situace a prostředí, která běžně nemají možnost v rodině poznat.“

Poslední a největší skupinou pedagogů jsou **pedagogové pro doučování**. Tato skupina pedagogů, stejně jako specialisté pro předškolní přípravu nejvíce působí v oblasti procvičování a rozšiřování znalostí dětí a žáků. Proto i jako největší přínos projektu vnímají možnost individuálního přístupu k žákům, kdy je snahou zlepšit úspěšnost žáků. Nicméně se téměř všichni shodují, že projekt jako takový přinesl mnoho pozitivního, ať už se jedná o další vzdělávání, pomůcky, školní asistenty, psychologa, zapojení do různých aktivit či i přivýdělek. Prezentovaným negativem projektu je snižování motivace rodičů, škola se pro ně stává subjektem nahrazující jejich rodičovské povinnosti. Objevuje se i názor, že projekt byl zaměřen spíše na oblast dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí, nicméně inkluze se dotýká například i skupiny dětí se zdravotními problémy. Je zmiňována i problematika DVPP, kdy některé kurzy byly považovány za zbytečné, málo přínosné, či se opakovaly věci, které jsou již známé. Tradičně se objevuje časová náročnost, ale i časové omezení projektu. Přínosem doučovacích klubů je jednoznačně možnost žáků zlepšit se, doučit se probíranou problematiku, kterou nestačí během vyučování pochopit. Kluby jsou i o vzájemné pomoci, mnoho dětí chodilo dobrovolně a přicházely i s konkrétními požadavky. Pokud už se objevilo negativum doučovacího klubu, tak se jednalo o absenci spolupráce rodičů a potřeba více hodin na doučování. Projekt pedagogům přinesl především zefektivnění práce s žáky, plynulejší chod výuky a tím i příjemný pocit z celé třídy. Zlepšila se vzájemná komunikace, ať už směrem k žákům, či kolegům, ale i jejich osobní rozvoj.

„Naučila jsem se pracovat s dětmi, které škola moc nebaví. Nadchnout je a zvednout jejich zájem. Jsou pak aktivnější v hodinách. Hledat nové přístupy a další vhodná řešení. Zabývat se i jejich rodinnou anamnézou.“

„Projekt mi přinesl klidnější třídu, sebevědomější kolektiv.“

„Při zájmu žáka a odpovídající spolupráci s rodiči je vytvořen prostor pro zlepšení úspěšnosti žáků.“

„Projekt mi přinesl bližší poznání vzdělávacích potřeb vybraných žáků, možnost individuálního přístupu s viditelným přínosem, více procvičování a utvrzení žáků v pochopení látky.“

„Mám dobrý pocit, když se dětem ve škole více líbilo a dařilo se jim. Poznala jsem spoustu nových lidí – asistentů, kteří jsou pro tuto práci skvělí a zapálení.“

„Zjistil jsem, jak důležitý je individuální přístup k žákovi a jak moc pozitivně jej ovlivňuje.“

Metodici dobré praxe stojí mimo okruh přímé práce s dětmi, proto vidí pozitivum projektu v propojenosti organizací a jejich vzájemné spolupráci, v komplexním řešení určitých problémů, přínosem jejich pozice je tak i větší nadhled, než jak problém vnímá škola. Celkovým kladem je navázání kontaktů se zástupci škol, asistenty a předání různých možností řešení. Negativa nejsou vnímána.

Shrňme-li všechna hodnocení, projekt je vnímán jako velké plus v individuálním přístupu k dětem, v komplexním přínosu pro školy i jednotlivé pedagogy. Je zajímavé sledovat zastoupení jednotlivých pedagogů v přístupu k hodnocení. Pedagogové z mateřské školy si více uvědomují potřebnost individuálního přístupu, neboť díky němu jsou při časném odhalení problému viditelné větší pokroky. Je to dáno i nižším věkem dětí, kdy jsou více přístupné k osvojení si nových znalostí a dovedností, ale i upevňování si principu rovnosti a potřebnosti větší spolupráce, děti jsou i díky tomu více sebevědomé. Na druhé straně pedagogové ze základních škol v hodnocení více vnímají jen tu svou danou oblast, která se jich konkrétně týká, jsou více kritičtí k projektu jako takovému. Samozřejmě i oni vnímají potřebu individuálního přístupu, ale celkově je z hodnocení patrný nižší zájem o plnění cílů inkluze.

Největším negativem projektu je vnímána administrativní a časová náročnost a v některých případech i problémová spolupráce s rodiči. Nicméně můžeme tvrdit, že cíl projektu, což je nastartování procesu inkluzivního vzdělávání, je plněn a po skončení projektu bude jen na školách, jak zaběhnutý systém využijí k dalšímu rozvoji dětí a žáků.

Zpracovala Lucie Černá, DiS., dne 05.12.2018